

CRISTINA SANDU
TANSKALAINEN
RETKIKUNTA

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Kiitos Otavan Kirjasäätiö

Copyright © Cristina Sandu ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2024

ISBN 978-951-1-46067-1

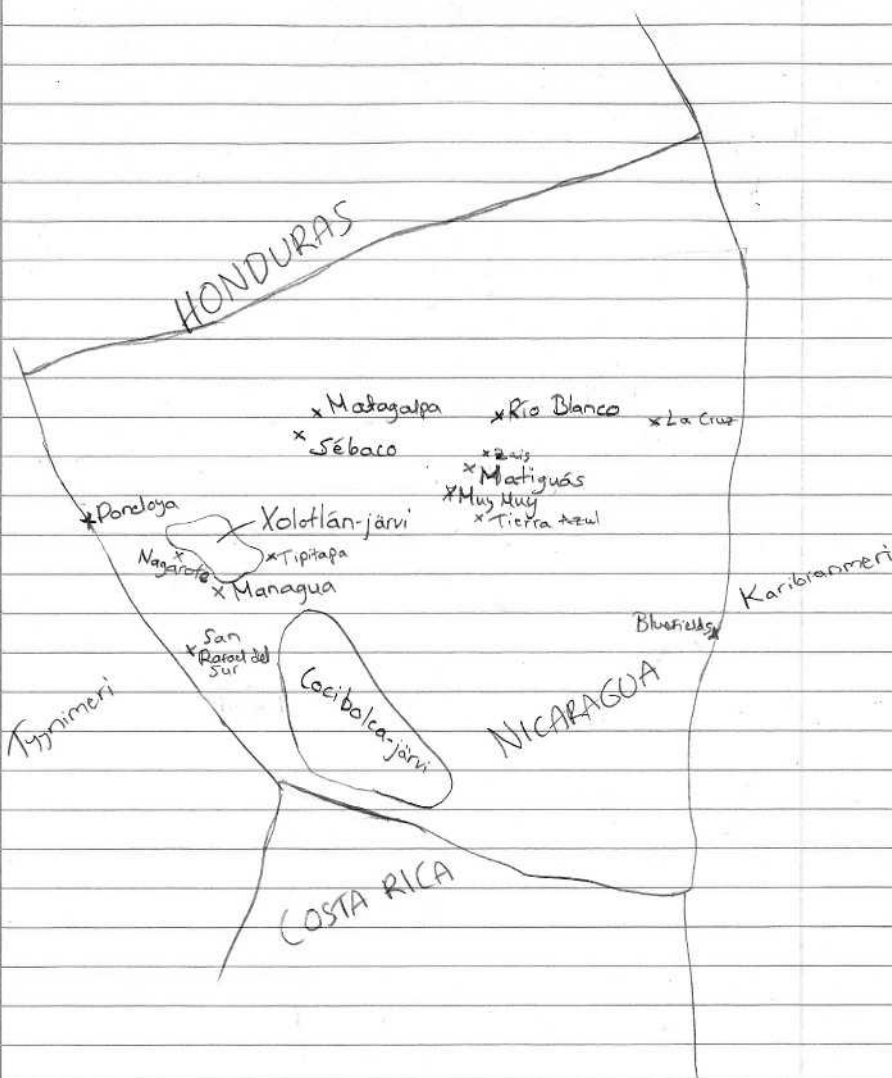
OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

Vietin vuonna 2020 kuusi kuukautta puolisoni kotimaassa Nicaraguassa. Kuulin silloin siirtokunnasta, jonka tanskalaiset perustivat Pohjois-Nicaraguaan vuonna 1923. Presidentti Diego Manuel Chamorro Bolaños oli luvannut heille ilmaista maata, jos he vain ryhtyisivät viljelemään kahvia. Jotkut siirtolaisten jälkeläiset asuvat yhä Nicaraguassa.

Tämä romaani kertoo Nicaraguaan lähteneistä tanskalaisista. Se pohjautuu tositapahtumiin siirtokunnassa sekä kaikkeen, mitä tanskalaisille tapahtui Nicaraguassa läpi 1900-luvun aina viime vuosiin asti. Henkilöhahmot ovat fiktiivisiä versioita mahdollisista esikuvistaan.

Faa Arbejder er blevet modtaget med saa stor Interesse af det læsende Publikum [end Werners værk *Nybyggerliv blandt Meskito-indianere i Nicaragua*]. Og ofte har Redaktionen modtaget Henvendelser og Forespørgsler fra begejstrede unge Mænd, som gennem Forfatterens Virkelighedsskildring har faaet Lyst til selv at prøve Livet som Nybygger derovre i det fjærne Fremtidsland.

Efterord af redaktøren i B. Werners værk *Nybyggerliv blandt Meskito-indianere i Nicaragua*, anden udgave, udgivet i 1905.

///

Harva teos on saanut osakseen niin suurta kiinnostusta lukijoilta [kuin B. Wernerin *Siirtolaisen elämää miskitointiaanien parissa Nicaraguassa*]. Toimitukseen on saapunut paljon tiedusteluja innostuneilta nuorilta miehiltä, jotka kirjailijan inspiroimina haluavat kokeilla siirtolaisen elämää Nicaraguassa, tuossa kaukaisessa tulevaisuuden maassa.

Kustannustoimittajan jälkisanat B. Wernerin teoksessa *Siirtolaisen elämää miskitointiaanien parissa*, toinen painos, julkaistu vuonna 1905.

I

Río Blanco
1923–1924

Elokuu

Pohjoisessa he näkevät mäntyjä ensimmäistä kertaa Tanskasta lähdön jälkeen. Jokainen mänty seisoo yksin eikä niistä roiku liaaneja kuten toisista puista. Mäntyjen takana erottuvat vuoret. Niitä peittävät tummat metsät lukuun ottamatta korkeimpia huippuja, jotka kurkottavat paljain kohti pilvetöntä taivasta.

Vuoristolaaksossa sijaitseva kaupunki, johon sadan kahdenkymmenen tanskalaisen seurue on saapunut, on nimeltään Matagalpa. Sen matalien talojen välissä kohoo kivistä maata. Harvat talot on tehty tiilestä ja yhtä kerrosta korkeammiksi kuten hotelli Bermúdez, joka on etenkin ulkomaalaisten suosiossa: saksalaisten ja brittiläisten kahvinviljelijöiden sekä yhdysvaltalaisen sotilaiden. Tänä iltana hotellissa on tavallista täydempää, kun sisäpihan pöytien ääressä tanskalaiset viipaloivat kanelisia, paistettuja banaaneja ja puhuvat matkastaan vuorille.

Tulkki on jo syönyt. Hän istuu siinä, missä valtavien kukkaruukkujen koristama sali vaihtuu sisäpihaksi. Hänen nimensä on Valdemar Behrentz, mutta häntä kutsutaan pelkäksi tulkiksi. Pitkästä aikaa hän palelee. Tähän asti, niiden kahden viikon aikana, jotka he ovat matkanneet Nicaraguan Tyynenmeren rannikolta pohjoiseen, yöt ovat olleet lämpimiä, mutta tänään lämpö katosi heti auringon laskiessa. Kylmyyden lisäksi tulkin on vallannut väsymys. Nyt hän antaa hartioidensa laskeutua ja nojaa kapeilla ranteillaan pöydän reunaa vasten. Pöydällä lautanen vetää puoleensa kärpäsiä, mutta tulkki on liian väsynyt huutoakseen niitä. Hän toivoo, ettei kukaan tarvitse hänen espanjaansa. Tällä hetkellä hän kuulee vain yksinkertaisia tanskalaisia sanoja, jotka eivät piilotele mitään.

Viereisen pöydän ääressä lyhyt pullea Vilhelm Grøn on kääntänyt tuolinsa keskustellakseen taaempaan istuvien miesten kanssa siitä, montako muulia he tarvitsisivat päästäkseen Río Blancolle. Vaikka hän ei olisi kääntänyt tuoliaan, toiset tulisivat kyllä hänen luokseen. Osittain se johtuu hänen roolistaan siirtokuntaprojektissa: hän on Emigrantti-yhdistyksen rahastonhoitaja. Mutta vielä enemmän Vilhelm vetää ihmisiä puoleensa määrätietoisuudellaan ja sanavalmiudellaan, hänellä kun on kyky yhdistellä aivan arkisia sanoja niin että lopputulos on vangitseva.

Naiset keskustelevat vuokratalosta, johon he asettuisivat miesten lähtiessä. He suunnittelevat ostavansa kangasta ja

ompelevansa uusia, ohuita vaatteita. Eivät kaikki naiset ole kylläkään jäämässä. Marie Møller on päättänyt lähteä miehensä Andreksen mukaan.

– Sinä et tiedä yhtään, mikä siellä korkealla odottaa, Andres sanoo. Hänen kasvonsa ovat ilmeettömät, mutta ääni värisee pingottuneena.

Marie sormeilee puseronsa nappeja ja alkaa äkisti puhua kuin lajittelisi sanoja pieniin pusseihin.

– Me. Tulimme. Tänne. Perheenä.

– Ajattelisit edes lapsia, Andres tuhahtaa.

Hetkessä Marien olemus kutistuu tytöksi, joka yrittää hyvittää kaikkia virheitään, todellisia ja kuviteltuja. Hän kohottaa katseensa sinne, missä lapset jo nukkuvat hyttysverkon sisällä. – Haluaisin vain...

Tulkki on tarkkaillut naista kiinnostuneena, mutta nyt jokin tilassa muuttuu, keskittyneisyys ja huomio siirtyvät ruokasalin ovelle ja hänet valtaa pahaenteinen tunne. Ja samassa sisäpihalle astuva vieras mies tiedustelee, ovatko he niitä tanskalaisia. Hän puhuu espanjaa vahvalla saksalaisella korostuksella. Hän on pysähtynyt kahden pöydän väliin, joista toisen ääressä istuvat Marie Møller ja Andres Møller ja toisen ääressä Vilhelm Grøn sekä hänen vaimonsa Sofie, jonka punaiset hiukset hehkuvat pienten lamppujen loisteessa. Hän on miehensä vastakohta: pitkä ja hillitty.

– Hei tulkki, Vilhelm sanoo, ja tulkki nousee pystyyn niin että hänen polvensa osuvat kivuliaasti pöytään. Hän

vilkaisee saksalaisen kookasta, vaaleanpunaista kättä, joka pitelee konjakkilasiasia. Saksalainen on ymmällään, vilkuilee Vilhelmistä tulkkiin eikä tiedä kenelle puhua. Sitten hän esittää kysymyksen, ja tulkki lausuu siitä tiivistetyn version:

– Te olette ne tanskalaiset menossa Río Blancolle vai?

Tulkin tapa jättää lauseet lyhyiksi, ikään kuin ilmaan roikkumaan, luo aina hetkellisen hämmennyksen. Äkillisestä hiljaisuudesta kuulijan on ymmärrettävä, että lause on sulkeutunut.

– Aivan, tässä ollaan, Vilhelm vastaa tanskaksi ja ohittaa tulkin yksinkertaisella vahvistuksella. – Río Blanco.

Tulkki sukii kellertäviä kiharia hiuksiaan, jotka ovat jo alkaneet vetäytyä päältaelta. Hänen hailakan sininen katseensa siirtyy miehestä toiseen.

Saksalainen hymähtää ja vaihtaa painoa jalalta toiselle. Hän sanoo painokkaalla äänellä pitkän lauseen. Tulkki odottaa huulet raollaan ja hengitys kiihtyen ja aloittaa sitten:

– Nyt maata annetaan niinkin kauk... Ei mikään ihme kun täällä jo niin paljon väke... Intiaanitkin on lähteneet itään päin.

Tulkilla on kiire puhua, hän uskoo, että tauot ovat pahasta, vievät uskottavuutta. Lyhyenkin tauon aikana ehtii puhjeta epäilyksiä ja turhautumisia, ja siksi tulkki puhuu mieluummin nopeasti ja vähän sinne päin kuin rauhallisesti ja pohtien.

Saksalainen esittää toisen kysymyksen, ja nyt tulkki vastaa koska tietää:

– Me olemme ensimmäinen ryhmä. Vielä kahdeksänkymmentä tai yhdeksänkymmentä ihmistä on tulossa. Kööpenhaminasta ja.

Vilhelm nyökkää mutta hajamielisesti ja mutristelee suutaan niin että tuuheat viikset liikkuvat. Andres seuraa tilannetta tuimana ja suoraryhtisenä, hänen vaimonsa vainsuna ja kulmien alta pälyillen: Møllerit eivät halua häiritä mutta eivät myöskään jäädä mistään paitsi. Myös Vilhelmin vaimo Sofie tarkkailee, pää kallellaan ja tyhjä vesilasi kädessä pisamaista poskea vasten. Tulkki odottaa kulmat koholla valmiina täyttämään painokkaat hiljaisuudet. Konjakkia siemaistuaan saksalainen alkaa kertoa vuorilla sijaitsevista kahvituloista, raivatuista maanteistä, dynamiitilla räjäytetyistä kukkuloista; siitä, miten he kahvinviljelijät ovat tehneet sen mihin espanjalaiset konkistadorit eivät pystyneet. He ovat kesyttäneet vuoret.

Keskittyneisyys alkaa hajota, Marie ja Sofie siirtävät huomion miehistä toisiinsa ja alkavat jutella musiikista, suosikki-pianokappaleistaan ja -säveltäjistään. Se saa tulkin puhumaan kovempaa.

Saksalainen kulauttaa lasinsa tyhjäksi ja tokaisee uuden lauseen iloisesti kuin sanoisi *toivotan teille onnea matkaan*, mutta kun tulee tulkin vuoro puhua, tämä katsoo tiiviisti Vilhelmiin ja kääntää saksalaisen lauseen:

– No te olette menossa syvälle viidakkoon.

Huolimatta saksalaisen tuttavallisesta hymystä, jokin tämän äänessä ja eleissä viestii omistajuutta. Se on täysin turhaa, Matagalpahan on tanskalaisille pelkkä pysähdyspaikka. Heille luvattu maa on kauempana vuorilla, Río Blancolla, ja sinne he lähtevät huomenna ratsain. Vilhelm kertoo niin. Ja hänen sanojensa rinnalla väpättävät toiset, espanjankieliset, kiihtyneet ja kiireiset sanat:

– Meille on annettu maata, 200 000 hehtaara... tulkki sanoo ja pysähtyy kuuntelemaan, vaikka tietää jo, miten toisen lause päättyy, ja Vilhelmin vaiettua hän kiirehtii jatkamaan:

– PresidenttilupasimeillemaataRíoBlancolta.

/

Kaksi viikkoa aiemmin presidentti Diego Manuel Chamorro Bolaños oli heitä vastassa maan pääkaupungissa Managuassa. Hän vei heidät kaupunkikierrokselle, myös rangaistusvankilaan, jossa vangeille jaettiin tanskalaisten vieraiden kunniaksi ylimääräinen annos ruokaa ja tupakkaa. Lounaalla presidentti, don Diego, puhui pohjoisen rikkauksista eli kahvista, jota siirtolaiset pääsisivät viljelemään ja jonka kuljetusta varten hän suunnitteli rautatien laajennusta. Sitten hän puhui pohjoisen ihmisistä, eikä hän enää tarkoittanut Nicaraguan pohjoisosia vaan maapallon kaukaista pohjoista, josta nämä vaaleat ahkerat ihmiset olivat saapuneet. Hän sanoi toivovansa, että tanskalaiset,

tuo ihailtava *raza blanca*, tekisivät hänen maastaan uuden kotimaansa.

Presidentti saattoi heitä alkumatkan. Hänen autonsa ajoi hitaasti edellä, ja tanskalaiset tulivat härkävankkureineen perästä. Tipitapan kylää lähestyttäessä tie kävi mahdollommaksi edetä muille kulkuvälineille kuin härkävankkureille. Presidentti toivotti heille onnea matkaan, ja auto vei hänet takaisin pääkaupunkiin, kun taas tanskalaiset jatkoivat yhä kuoppaisemmaksi käyvällä tiellä eteenpäin, kunnes saapuivat Matagalpaan.

Täältä viisikymmentä heistä jatkaisi matkaa Río Blancoon muuleilla. Kolme päivää he ovat nyt levänneet ja hankkineet muonavaroja ja ovat vihdoinkin valmiit matkaan. Mutta sen sijaan että pääsisivät lähtemään heti aamulla, he päätyvät vääntämään maksusta, ensin hotellin isännän ja sitten muulien omistajien kanssa. Kaikki on kalliimpaa kuin rahastonhoitaja Vilhelm Grøn odotti. Hän ei ole kuitenkaan millänsäkään, eikä hänen kasvojensa iloinen ilme katoa. Tuuheat viikset liikahtelevat ylös ja alas hänen hakiessaan sanoja ensin espanjaksi, sitten tanskaksi, ja hän jää odottamaan vihreät silmät tuikkien tulkin välittäessä hänen ehdotuksensa: he maksavat heti paikalla puolet ja toisen puolen sitten, kun olisivat asettuneet Río Blancoon. Vilhelm lupaa itse hoitaa asian sitten kun palaa hakemaan perheensä Matagalpasta.

Vihdoinkin, kellon lähestyessä puolta päivää, he pääsevät liikkeelle.

Vilhelm ratsastaa ensimmäisenä heti tulkin ja kahden oppaan jälkeen. Oppaat, kaksi Matagalpassa asuvaa miestä, kävelevät kaukana edellä ainoina kantamuksinaan machetet. He ovat hoikkia ja samanpituisia, mutta toinen on nuori ja toinen hyvin vanha, oikeastaan hän näyttää niin vanhalta, ettei hänen uskoisi jaksavan pitkää matkaa kävellen.

Vilhelm ajattelee yhä presidentin sanoja; hän näkee jo mielessään rivistöt kahvipensaita punaisine marjoi-neen. Sitä kuvaa kohti hän nyt ratsastaa, insinööri, jonka metallitehdas Kööpenhaminassa meni sodan jälkeen kiinni ja joka päätyi keittämään saippuaa sian rasvasta, kun kaikesta tuli yhtäkkiä mahdottoman kallista ja heidän säästönsä hupenivat hetkessä.

Hänen satulansa viettää sivuun, ja putoamista vastaan kamppaillessaan hän jää jälkeen. Kun vastaan tulee ratsu-miesten jonoja tai ihmisiä härkävaunuissa ja nämä huutavat *goddaw, goddaw* tai jotakin sen kuuloista, Vilhelm vas-taa *goddaw*, kunnes tulkki (joka ei tunne Nicaraguaa sen paremmin kuin Vilhelm mutta on viettänyt Argentiinassa muutaman vuoden) kertoo, että täällä kevyempi kulku-neuvo väistää raskaampaa ja vastaantulijoiden huudahdus tarkoittaa *menkää sivuun, menkää sivuun*, ja siitä lähtien Vilhelm kiirehtii aina muuleineen sivuun.

Hän laskee päiviä: he ovat aikataulusta myöhässä. Mitä lähempänä he ovat määränpäättään, sitä suuremmaksi kasvaa kiire, joka ajoi häntä eteenpäin jo Kööpenhaminassa

muiden ollessa valmiita luovuttamaan, kun ensin Meksikosta ja sitten Kolumbiasta tuli kielteinen vastaus tanskalaisen siirtokunnalle. Vilhelm sen kuin jatkoi byrokraatista taisteluaan. Hän oli päättänyt, että hänen perheensä ei viettäisi Tanskassa enää yhtäkään talvea. Nopeasti siitä tuli hänelle pakkomielle, hän alkoi nähdä siirtokunnan mahdollisuudet ainoana tavoittelemisen arvoisena päämääränä.

Muulit vetävät loputtomia paarmaparvia puoleensa. Muulit eivät kuitenkaan välitä paarmoista eivätkä maaston epätasaisuuksista vaan astelevat tottuneesti mäntyjen ohi. Ympärillä vuorten rivistöt moninaistuvat. Ne vuoret, jotka näkyivät Matagalpaan, ovatkin vain pieni osa silmäkantamattomiin leviävää jyrkkää maisemaa. Välillä maa tasoittuu laaksoon, joka on täynnä vaaleanvihreitä saniaisia. Kaukaa katsottuna laakso näyttää olevan vihreän lumen peitossa.

Jo iltaan mennessä kuiva maisema on jäänyt taakse ja tie kaventunut. Oppaat katkovat macheteillaan tielle tunkevia liaaneja ja oksia. Vastaan tulee yhä enemmän mäntyjä, jotka toisten puiden tavoin seisovat sammaleisiin köynnöksiin verhoutuneina. Tuuli yltyy. Hetkeksi kuu tulee esiin ennen kuin viidakko katoaa pimeyteen.

Heti kun he saavuttavat pienen talon, oppaat katoavat tiheikköön ja Vilhelm nyökyttelee rohkaisevasti tulkille, joka hyppää muulinsa selästä murtuneen näköisenä. Talon isäntä, vanha keppiinsä nojaava mies, katsoo heitä uhkaava

ilme kasvoillaan ja elehtii heitä torjuvasti jatkamaan matkaa. Tulkki yrittää taivutella miestä ääni ohuena antamaan heidän nukkua talon lähettyvillä. Hän puhuu heidän joukostaan ja koko vaivaannuttavasta tilanteesta kuin ei olisi itse lainkaan osa sitä:

– He haluaisivat... Vain tämän yön... He pyytävät kohteliaasti...

Toiset seuraavat tilannetta kiusaantuneina. Lopulta talon isäntä antaa periksi ja he sitovat riippumattonsa puihin. Kuuluu vain sirkkojen sirinää, tuulta ja kuivien sadetakkien natinää.

Muiden maatessa riippumatoissaan uupuneina, ehkä sikeässä unessa, Vilhelmin ajatukset laukkaavat eikä hän onnistu nukahtamaan. Koko matkan ajan hänessä on voimistunut villi tunne. Se on toisaalta miellyttävä, jopa uskomaton: he ovat vihdoinkin täällä. Ja samalla se painaa kuin varoittava koura hänen olkapäällään.

Kun Emigrantti-yhdistys viimein sai Nicaraguasta myönteisen vastauksen, he päättivät lähettää edeltä maa-han kolmihenkeisen komission (tai *retkikunnan*, kuten he sitä joskus kutsuivat), Otto Krøldrupin, Valdemar Philbyn ja Valdemar Garnerin, joiden tehtävänä oli kartoittaa Nicaraguaa. Kevään kuluessa heiltä saapui Tanskaan viestejä, jotka vahvistivat, että olosuhteet olivat suotuisat ja että tanskalaisille oli annettu hedelmällistä ja asumaton-tonta maata kahdentuhannen jalan korkeudelta merenpinnan yläpuolelta alueelta, jota kutsuttiin Río Blancoksi.

Kööpenhaminassa Vilhelm keräsi siirtolaisilta rahat ja hankki laivaliput. Hän ja Sofie alkoivat pakata tavaroitaan ja myivät pianon. Emigrantti-yhdistyksen kokouksissa oli riehakas tunnelma, puhuttiin jo siirtokunnan kouluista ja kaupoista. Mutta vaikka komissio kartoittikin Nicaraguaa perin pohjin, Tanskan hallitus ei siirtokuntaa tukenut. Ulkoministeri julisti, että tanskalaisten olisi hyvin vaikeaa, ellei mahdotonta, asua ja työskennellä tropiikissa. He eivät ottaisi mitään vastuuta projektista, ja jos asiat menisivät huonosti, vastuussa olisi Emigrantti-yhdistyksen rahastonhoitaja ja matkanjärjestäjä Vilhelm Grøn. Sen jälkeen jotkut kieltäytyivät lähtemästä ja toiset, nekin, jotka olivat jo juhlistaneet hämmöttävää lähtöä, vaativat, että heidän tulisi löytää uusi kohde. Mutta Vilhelm piti päänsä. Ei Tanskassa ollut heille enää mitään. Hän oli kuullut tanskalaisista, jotka olivat aloittaneet uuden elämän Argentiinassa tai Yhdysvalloissa. Mikseivät he voisi tehdä samaa Nicaraguassa, josta heille oli luvattu ilmaista maata?

/

Aamulla aurinko paistaa asioihin, joita he eivät ole koskaan nähneet. Kaste saa lukemattomat vihreän sävyt hehkumaan. Korkeat männyt ja kanelipuut varjostavat pieniä työntekijöiden asumuksia. Metsää on raivattu banaani-
viljelmille, ja joissakin banaaneissa kasvaa punaisia kukkia.

Osa muuleista on karannut. Yksi niistä kuului Andres Møllerille ja hänen seitsemänvuotiaalle tyttärelleen Lillylle.

– Muuli, muuli? Andres tivaa oppailta. Jopa epätoivon hetkellä hän seisoo tikkusuorana, kädetkään eivät nouse elehtimään. Eloisinta hänessä ovat harmaat silmät, joiden vaativa katse hyppii oppaasta toiseen.

Oppaat vain osoittavat puiden lomaan ja elehtivät käsillään, miten muulit karkasivat. Talon isäntä seisoo kuistilla ja tuijottaa heitä huvittuneen näköisenä.

Andres kääntyy Vilhelmin puoleen, mutta tämä istuu jo valmiina muulinsa selässä, eikä hänen ja Lillyn auta kuin lähteä matkaan jalan. Andres kantaa toisessa kädessä ompelukonetta ja toisessa naarmuuntunutta matkalaukua, jonka tieltä saniaiset taipuvat. Painava ompelukone tömähtelee kivuliaasti hänen polveensa. Hänen katseensa kulkeutuu jatkuvasti Marieen muulin selässä. Nähdessään, miten Marie yrittää turhaan rauhoittaa rimpuilevaa Gunnar-vauvaa, Andres ajattelee synkästi, että vaimon olisi pitänyt jäädä Husqvarnoineen kaupunkiin muiden naisten kanssa.

Andres purkaa ärtymyksensä Lillyyn, jonka väsyneet jalat kompuroivat tien pienimmissäkin epätasaisissa kohdissa. Joka kerta kun tyttö kaatuu, Andres kiskaisee hänet tarpeettoman kovakouraisesti jaloilleen. Andres yrittää rauhoittua muistuttamalla itseään kaikesta mistä tämä uusi, trooppinen alku hänet vapauttaisi. Vuosien ajan hän työs-

kenteli puuseppänä, kuunteli appivanhempiensä sivalluksia *pelkästä puusepästä* ja haaveili kaikessa hiljaisuudessa arkkitehdiksi ryhtymisestä, kunnes vihdoinkin suursodan lopulla sai tutkintonsa päätökseen. Mutta kiihtyvä inflaatio nosti rakennusmateriaalien hinnat taivaisiin ja suurin osa projekteista keskeytyi. Andres päätyi työntekijäksi yritykseen, joka osti huutokaupoista käytettyjä huonekaluja. Tämän vuoden alkupuolella hän käveli masentuneena töihin ja töistä kotiin, vanhan takin kulunut kaulus pysyissä mereltä puhaltavaa viimaa vasten, eikä kevät tuntunut tulevan koskaan. Yhtenä tuollaisena hyytävänä, kirkkaana pakkaspäivänä hän näki lehdessä ilmoituksen siirtokuntaa käsittelevästä konferenssista.

Matkan edetessä vihreä käy yhä syvemmäksi ja vivah-teikkaammaksi. Jokin juoksee edellä, ja Andres hätkähtää, mutta se on vain varjo, puita pyyhkäisevä tuuli. Ilma on raikasta ja uhkean tuoksuista. Mielessään pohjapiirustukset, tiet ja ojat, Andres katsoo maisemaa uusin silmin.

– Tämä on hyvää maata! hän huutaa. – Hei tulkki, mitä nuo puut ovat?

Muulinsa selästä tulkki kääntää päätään ja muttristaa otsaansa.

– Näyttävät vähän Argentiinan akasioilta. Olisivatko Argentiinan akasioita tai?

Iltapäivällä alkaa sataa, ensin vain ripotellen ja sitten tiheään, mutta oppaat eivät pysähdy odottamaan, että sää selkenisi.

– Voisimme joutua odottamaan viikkoja, kuukausia, tulkki selittää kovaan ääneen sateen pauhun yli.

Sateessa viidakko muuttuu ruskean ja vihreän rummuttavaksi sekoitukseksi, jonka keskellä machetet singah-televat. Taakse jää pieniä kyliä ja niiden välillä viidakko sulkeutuu tiheäksi. Yöllä puut suojaavat heitä enimmältä sateelta, mutta riippumatot ja vaatteet pysyvät kosteina ja raskaina.

Kaksi päivää he tekevät matkaa melkein jatkuvassa sateessa ja ilman, että vastaan tulee yhtäkään kylää. Kun sade äkisti lakkaa, ilma höyryää kosteutta ja hyttysiä, joilta he yrittävät suojata kasvojaan takinkauluksin ja huivein. Sitten puut äkkiä harvenevat karja-aitausten tieltä. Hämärän keskellä lehmät hamuavat hedelmiä puista. Ilma tuoksuu savulta, ja karja-aitausten takaa paljastuu Matiguás-niminen kylä.

Kumpuileva maa kannattelee pieniä taloja ja puita. Kaksi naista seisoo kylän laidalla puuvillamekoissa, molemmilla lapsi sylissä, kauempana joenrannassa miehet korjaavat pitkää venettä. Kapokkipuiden oksilla roikkuu apinoita. Paikka vaikuttaa melko uudelta, siitä ei voi olla kauaa, kun täällä oli vain viidakkoa ja joki, mutta viidakon jälkeen vaatimatonkin kylä tuntuu lohdulliselta. Tanskalaiset tervehtivät asukkaita kulkiessaan kylän ainoaa katuja pitkin, ja kaikki keskeyttävät puuhansa ja tuijottavat heitä mutta eivät vastaa tervehdyksiin. Naiset

kiirehtivät lapsineen majoihinsa. Kukaan ei silti estele, kun tanskalaiset leiriytyvät kylän laidalle puiden suojaan.

Matiguásin jälkeen vastaan tulee yhä vähemmän ihmisiä. Ei lainkaan naisia ja lapsia, edes harvojen asumusten ympärillä, mikä tuntuu pahaenteiseltä, kuin jokin sairaus tekisi täällä tuhojaan.

Matkattuaan monta tuntia kohtaamatta ketään he näkevät maissiviljelyksen reunalla vanhan miehen, joka katsoo heitä uteliaana.

– Missä ihmiset? tulkki kysyy nopeasti kuin nyt olisi niin kiire, ettei aikaa oikeaoppisten lauseiden muodostamiselle ole.

Sitten hän käy maanviljelijän kanssa läpi lyhyen tökkivän keskustelun, jonka aikana mies vilkuilee hermostuneena selkensä taakse.

Tulkki näyttää epäröivän kääntääkö muille, mutta kaikki odottavat. Maanviljelijän kävellessä jo pois päin tulkki vihdoinkin kertoo epäuskoinen ilme kasvoillaan tääläpäin liikkuvista huhuista: pitkistä vaaleista ulkomaalaisista, jotka syövät lapsia.

Jotkut alkavat nauraa, mutta Andres on loukkaantunut.

– Kai sinä sanoit hänelle, ettei se pidä paikkaansa?

Mutta tulkki vain pudistaa päätään ja patistaa muulinsa liikkeelle.

Vaikka enää ei sada, muulit liukastelevat välillä polvia myöten mudassa. Oppaat raivaavat yhä macheteillaan rytmikkäästi tiheää vehreyttä, liaanien, oksien ja pensaiden